

Maleta Pedagògica

Un equipatge per a la interculturalitat

Mòdul 1: Equitat de gènere

Dinàmiques

OBJECTIUS:

- Identificar estereotips de gènere.
- Entendre com es construeixen socialment les identitats de gènere.
- Desconstruir rols de gènere tradicionals i reflexionar sobre nous rols de gènere més equitatius.

TÍTOL	ACTIVITATS	TEMPS (minuts)
1. Ideals de temps d'antany	Grupal, reflexió	25
2. Sistema sexe gènere	Grupal, reflexió	10
3. Mirant amb les ulleres de gènere	Investigació, treball grupal	+30
4. Marcians a la terra	Observació i anàlisi, treball grupal, expressió creativa	35
5. Les tasques domèstiques	Grupal, observació, reflexió	35
5.1 Altra versió del mateix exercici	Creativa, plàstica	
6. Endevina què!	Expressió corporal, grupal	35
7. Professions	Joc de rol	25
7.1 El poder: Pluja d'idees	Reflexió	15
8. Els homes i les dones del futur	Creatiu, reflexiu, tancament	20

1. IDEALS DE TEMPS D'ANTANY

Objectiu: Evidenciar la construcció social dels rols de gènere

Activitats: grupal, reflexió

Temps: 25 m

Material necessari: paper periòdic, retoladors

Instruccions:

En un full gran de paper d'embalar es fan dues columnes: l'home ideal i la dona ideal.

L'home ideal	La dona ideal

Es demana als i les estudiants que escriguin en cadascuna d'ells les característiques considerades com a ideals per als homes i per a les dones en el temps dels seus avis i àvies. (5 m)

Després, a partir d'aquest llistat, es pregunta quines són les que es mantenen fins a l'actualitat i les que no i s'inicia el debat (20 m)

Apunts per a reflexió:

Què ha canviat en el que s'espera de les dones i dels homes, des del temps dels avis fins avui?

Quines similituds i quines diferències es van trobar en les característiques trobades per les diferents persones de la classe, de diferents orígens?

Per què creuen que ha canviat o per què no ha canviat? (distingir les lluites polítiques de les dones, els models familiars, la relació entre ells i elles a l'escola)

Quines de les característiques indicades tenen un fonament biològic i quines tenen una explicació social? Es neix home o dona o ens fem homes o dones?

Observacions: Aquest pot ser un bon moment per conèixer els rols de gènere de cada cultura.

Les cultures no han de ser estigmatitzades pels seus rols de gènere, no obstant això, les tradicions no poden anar mai en contra dels drets fonamentals de la persona. És important també que els i les estudiants entenguin que les diferències de gènere existeixen en les diferents classes socials, en totes les nacionalitats i que no és només una qüestió de l'esfera individual, sinó que afecta a totes les àrees de la vida humana.

Idea: A partir d'aquest exercici es pot explicar la diferència entre els conceptes de sexe i de gènere (dinàmica següent). Es pot també dividir el grup en subgrups d'acord amb els seus orígens, perquè després es pugui comparar les diferents idealitzacions dels homes i de les dones en els diferents llocs.

2. SISTEMA SEXE-GÈNERE

Objectiu:

Entendre la diferència entre els conceptes de sexe i de gènere.

Entendre com els caràcters biològics de les persones es tradueixen socialment en desigualtats socials.

Activitats: reflexió

Material necessari: paper d'embarco pissarra, retoladors

Temps: 10 m

Instruccions:

Després de l'exercici anterior es continua preguntant sobre quines de les característiques anteriors estan relacionades amb els aspectes biològics (sexe) i quines amb les que les societats interpreten com atributs dels homes i de les dones (gènere), i es va reomplint el quadre:

SISTEMA	SEXE	GÈNERE
DONES		

HOMES		
-------	--	--

Apunts per a la reflexió:

Són les diferències biològiques suficientment fortes perquè els homes i les dones no puguem tenir els mateixos drets?

3. MIRANT AMB LES ULLERES DE GÈNERE

Objectiu:

Investigar i analitzar els manuals escolars des d'una perspectiva de gènere.

Desenvolupar una postura crítica sobre la forma en què els estereotips de gènere es reflecteixen en el nostre entorn.

Activitats: Investigació, treball grupal

Temps: mínim 30 m

Material necessari: Llibres escolars (poden ser els que estan utilitzant els i les estudiants, o es poden comparar amb altres més antics que poden trobar a la biblioteca o que els seus pares i mares puguin tenir a casa)

Instruccions:

Dividir els i les estudiants per grups i es demana a cadascun dels grups que esculli un manual escolar de qualsevol disciplina per analitzar les referències a les dones i als homes, tenint en compte alguns indicadors:

- Personalitats, autors i autores, investigadors i investigadores referides.
- Imatges que reproduïen (Ex.: dona cuinant, home en el treball) o transformen estereotips de gènere (Ex.: noia jugant amb un patinet)
- Textos que reproduïen o transformen estereotips de gènere
- Tipus de llenguatge utilitzat (inclusiva/ no inclusiva). ([Veure Altres Gents](#)) i el manual http://www.mujiresenred.net/IMG/pdf/recopilatorio_lenguajenosexista.pdf

4. MARCIANS A LA TERRA

Objectius:

Identificar estereotips de gènere.

Analitzar les diferències de gènere en l'educació dels nens i nenes.

Activitats: observació i anàlisi, treball grupal, expressió creativa

Temps: 35 minuts

Material necessari: paper de periòdic, retoladors

Instruccions:

S'informa al grup d'estudiants que rebrà la visita d'una comissió de marcians (plutònics, jupiterians) a la classe; Aquests estan interessats en conèixer als i les habitants de la Terra, però saben que són molts i diversos, per això començaran per Espanya, on saben que habiten moltes cultures. Aquesta comissió també sap que en l'espècie humana del Planeta Terra hi ha homes i dones però no sap com distingir-los, per això demana ajuda al grup d'estudiants perquè els donin pistes per poder distingir-los: als nens, a les nenes i als/les joves.

Es divideixen els i les estudiants en diversos grups.

Uns grups s'encarreguen de la distinció entre nens i nenes i uns altres de la distinció entre nois i noies (si són 4 grups, cadascú podrà treballar una de les categories: nens, nenes, joves dones, joves homes)

El/la docent suggereix alguns indicadors: diferències físiques, formes de vestir, joguines, la forma com les persones adultes parlen i es relacionen amb ells i amb elles, allò que els agrada fer i/o jugar, comportaments més habituals (a l'escola, a casa, en el grup de pares).

Cada grup, fa el seu debat intern i després prepara la presentació dels seus resultats a la comissió, mostrant el seu mapa de pistes de la manera més original possible (dissenyant en el paper d'embalar o a través de teatre, dansa, música, etc.) (10 m per a la preparació)

Cada grup presenta el seu mapa de pistes a la comissió (7/9 m)

Se socialitzen i debaten les conclusions (15 m)

Apunts per a la reflexió:

Va ser fàcil trobar diferències en les formes d'educació dels nens i nenes? Quines diferències culturals van trobar?

Quines conseqüències té l'educació dels nens i nenes quan són després adults?

Ser home i ser dona depèn del fet biològic dels cossos o de la forma com s'educa?

Com s'eduquen els nens? Què se'ls diu?

I a les nenes, com se les educa?

Observacions: rescatar tots els estereotips de gènere que sorgeixin en el debat, es pot analitzar la construcció social que es fa del fet de ser home o dona.

5. LES TASQUES DOMÈSTIQUES

Objectiu: Promoure el debat respecte a la importància de les tasques domèstiques i la necessitat assumir-les de forma equitativa.

Activitats: grupal, observació

Temps: 35 m

Material necessari: paper, bolígrafs

Instruccions:

Es comença per dividir el grup en nois i noies i demanar a cada grup que faci un llistat de les tasques domèstiques que es realitzen a les seves cases. (5 m)

Després, encara en grups separats, se'ls demana que indiquin qui realitza cadascuna de les tasques domèstiques. (5 m)

Se socialitza el treball de cada grup i el/la docent escriu a la pissarra perquè quedi visible per a tots i totes els resultats (5)

Un exemple d'esquema:

	Mare	Pare	Fills/es	Empleada/o	Altres
cuinar					
comprar					
netejar					
bugada					
planxa					
Ajudar a fer els deures als/les fills/es					
Jugar amb els/es fills/es					
Etc.					

Si volen poden adoptar un sistema de codis per identificar qui fa què i amb quina freqüència, per exemple:

+ - realitza sovint aquesta tasca

&- realitza algunes vegades aquesta tasca

0 - mai realitza aquesta tasca

Després de fer aquesta graella, s'obre el debat i s'analitzen els resultats (20m)

Apunts per a la reflexió:

Qui fa més tasques domèstiques, les dones o els homes? Per què?

Serà que les dones tenen més habilitat per fer les tasques domèstiques que els homes? Per què? Serà una habilitat genètica o apresada?

Què creuen que ha canviat en la realització de les tasques domèstiques des del temps dels avis/es?

Quina falta per canviar?

Què tasques domèstiques saben fer els i les estudiants a la casa? Què fan?

Què els falta aprendre?

Com creuen que s'aprenen les tasques domèstiques?

Com creuen que s'han de dividir les tasques domèstiques quan es viu amb altres persones?

Són importants les tasques domèstiques? Per què? Què passa quan no es fan?

Observacions: a partir d'aquí es pot percebre si el grup creu que les noies tenen "millor mà" per a les tasques domèstiques, (es creuen que és quelcom innat o una qüestió de pràctica).

Nota: És important ressaltar que el model de parella heterosexual no és l'únic, la casa i la vida es poden compartir casa amb diferents persones i sempre cal realitzar tasques domèstiques.

5.1 UNA ALTRA VERSIÓ DEL MATEIX EXERCICI

Es fa una pluja d'idees en el grup classe sobre les tasques domèstiques i qui les fa a casa (es pot aprofitar el quadre de dalt i anar omplint a mesura que el grup vagi dient les tasques i les persones que ho fan).

Si no es va realitzar l'exercici de dalt es podria proposar un collage: es demana als i les estudiants que retallin imatges de revistes relacionades amb el treball domèstic i que les enganxin en un full gran de paper d'embalar, dividida en 3 columnes, així:

Dones	Homes	Ambdós

Després de realitzar l'activitat es proposa que els i les estudiants analitzin les imatges (els tòpics per a la reflexió són iguals a l'exercici anterior)

6. ENDEVINA QUÈ!

Objectius:

Interioritzar les activitats necessàries per a la realització de les tasques domèstiques. Treballar l'expressió corporal a través de la mímica.

Activitats: expressió corporal, grupal

Temps: 35 m

Material necessari: cap

Instruccions:

Es divideixen els i les estudiants en grups. Cada grup queda encarregat d'ensenyar als altres quins són els passos necessaris per realitzar les tasques domèstiques. Per exemple: tenir cura de la roba: cal fer tots els passos: cercar la roba a la cistella de la roba bruta, separar-la, posar-la a la rentadora, posar els detergents, treure-la, estendre-la, planxar-la, doblegar-la, guardar-la).

Altres exemples: preparar una àpat per a la família, netejar el bany, etc.

Cada grup té 5 minuts per preparar la seva presentació a la resta, considerant 3 regles per a la presentació:

- no poden parlar.
- no es poden saltar cap pas.
- totes les persones han de participar en la presentació.

Cada grup fa la seva presentació i els altres equips han d'estar atents per veure si se salten algun pas i han d'endevinar que volien mostrar els i les companys/es. (15 m)

Finalitzada les diferents presentacions es debat (15 m)

Apunts per a reflexió:

Va ser fàcil o difícil preparar la mímica?

Les tasques domèstiques són més fàcils o més difícils del que semblen?

Ja han realitzat algunes d'aquestes tasques a casa? En la vostra casa qui les realitza habitualment?

Observacions:

- Les tasques domèstiques es componen de molts actes, moltes vegades invisibles. No es tenen en compte quan s'estan realitzant però si no es realitzen correctament l'error s'evidencia.
- Durant molts i molts anys no van ser valorades pel fet de ser realitzades per dones i no se'ls va reconèixer la gran càrrega que a elles està associada.
- Les dones realitzen 5 vegades més les tasques domèstiques que els homes. Si d'una banda és veritat que els homes encara es resisteixen a assumir les seves

responsabilitats amb les tasques domèstiques d'una forma equitativa, també les dones tenen en ocasions dificultats a deixar els homes realitzar les tasques domèstiques a la seva forma, i no de la forma que elles consideren que han de ser realitzada. Tenen dificultats per acceptar els temps de realització de les tasques diferents als seus.

7. PROFESSIONS

Objectius:

Reflexió sobre la segregació horitzontal del treball

Pensar l'orientació vocacional des d'una perspectiva de gènere.

Activitats: joc de rol,

Material: cap

Temps: 25 m

Instruccions:

Es demanen 4 estudiants voluntaris/es per fer un joc de rol.

A cadascú/na es dóna les instruccions següents:

A i B són un equip que realitza orientació vocacional.

A- creu que els homes i les dones poden exercir qualsevol professió.

B- creu que les dones deuen optar per professions "més femenines" (treballadora social, educadora, etc.) i els homes professions "més masculines" (enginyeries, medicina, etc).

C- és una jove estudiant que està molt indecisa entre ser enginyera física o psicòloga, li agraden les matemàtiques i la filosofia.

D- és un jove estudiant que està indecís entre ser educador infantil, el seu somni professional, o informàtic.

L'equip d'orientació vocacional ha de fer preguntes a cadascun dels i les estudiants per poder aconsellar la professió a elegir. (5 m per cadascú =10 m).

La resta d'estudiants que no participa com a personatges haurà d'observar els arguments utilitzats per aquests.

Al final s'obre el debat. (15 m)

Apunts per a reflexió:

Com es van sentir cadascun dels personatges en els seus papers? Els va ser fàcil o difícil actuar/argumentar?

Per què creuen que hi ha professions amb més dones i altres amb més homes?

Creuen que hi ha professions més adequades per als homes i altres més adequades per a les dones?

Quines dificultats creuen que van sentir els homes i les dones que van ser els primers i primeres del seu gènere en una professió? (posar exemples concrets: les primeres dones pilotes d'avió, els primers homes infermers o educadors infantils)

7.1. EL PODER: PLUJA D'IDEES

Es pot enllaçar aquesta dinàmica amb l'anterior preguntant sobre la segregació vertical en el treball, o sigui, per què hi ha menys dones en llocs considerats de poder. Després s'aprofita per fer una pluja d'idees sobre com és el poder:

Creuen que hi ha formes de poder/autoritat més utilitzades pels homes i altres més utilitzades per les dones?

Com creuen que són aquestes formes de poder? (apuntar a la pissarra)

Com consideren que s'ha d'exercir el poder?

Quines característiques ha de tenir ell o la cap ideal?

Observacions: L'objectiu d'aquest exercici és pensar sobre com considerem que ha de ser l'autoritat, quines formes d'exercir l'autoritat existeixen. És important que els i les estudiants pensin que les formes de poder autoritàries són diferents de les formes de poder democràtiques (es pot comparar també l'exercici de poder per part d'un règim feixista i un règim liberal).

El poder ha de ser exercit per a i amb l'altre i no sobre l'altre. (articular amb mòdul 3)

8. ELS HOMES I LES DONES DEL FUTUR

Objectiu: incentivar que els i les estudiants imaginin noves formes de ser home i de ser dona diferents del model de gènere tradicional.

Activitats: creatiu, reflexiu, tancament

Temps: 20 m

Material necessari: paper d'embalar o pissarra, retoladors, (revistes, tisores i barra d'enganxar opcionals)

Instruccions:

Es divideixen els i les estudiants en 3 o 4 grups, cadascú tindrà un full gran de paper periòdic, retoladors, o amb imatges de revistes. Per a aquest exercici seria interessant que es dividissin els grups en un grup femení, un masculí i un altre mixt.

Se'ls demana que dissenyin, de la forma que ho vulguin fer, l'home i la dona del futur, que ho descriguin, de la forma com els agradaria que fossin. (15 m aproximadament, és important donar temps a què els i les estudiants discuteixin entre ells/elles)

Després, cada grup presenta el seu treball i es va comentant. (10 m)

Apunts per a la reflexió:

Segons el/la professor/a.